

A 1892/kultur**Behandles i** Udvalget for Kundskab og Kultur i Norden**Udvalget for Kundskab og Kultur i Nordens betænkning over
Medlemsforslag om at styrke det nordiske i læreruddannelsen****Forslag**

Udvalget for kundskab og kultur foreslår at

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

*at styrke det nordiske i læreruddannelsen***Baggrund**

En central aspekt av det nordiska språksamarbetet är att fortsätta vara en föregångsregion i världen där förståelse och respekt för varandras språk och kultur är viktigt för att bevara det nordiska språksamarbetet (Deklaration om Nordisk Språkpolitik, 2006) Elevernas möte med det nordiska i grundskolan spelar en avgörande roll för att de utvecklar intresse för nordisk kultur och får redskap till att kommunicera på något av grannspråken. Att stärka de nordiska lärarstudenternas kunskap om och didaktiska kompetenser i nordiska språk och grannspråk är därför fundamentalt för att utveckla och stärka det nordiska språksamarbetet.

Men flera undersökningar visar att nordiska grundskolelärare känner sig otillräckligt rustad för att integrera grannspråk och grannkultur i deras undervisning vilket visar på ett stort behov av att lyfta grannspråksundervisningen i de nordiska lärarutbildningarna.

En norsk undersökning pekar på att endast en tredjedel av de tillfrågade lärarna i norska har en positiv uppfattning av deras egna kompetenser i grannspråksdidaktik (*Norsklæreres holdninger til egt fag* Pran, K och Ukkelberg, Å, 2011). Detta resultat bekräftas av en undersökning i Sverige från Lärarnas Riksförbund 2012. I denna anger en tredjedel av lärarna på högstadiet och endast 10 procent av lärarna på mellanstadiet att de har kompetens att undervisa i grannspråk (Lärarnas Riksförbund 2012).

Syftet med att etablera ett Nordiskt center för nordiska språk och grannspråk för lärarutbildningar i Norden är att stärka och skapa fokus på utvecklingen av nordisk språkförståelse och grannspråksdidaktik i de nordiska grundskolorna. Det skulle även ingå i centrets uppdrag att etablera en kunskapsplattform och ett årligt webinar för lärare och lärarstudenter.

Ett nordiskt center kommer att koordinera arbetet i det Nordiska nätverket av lärarutbildningsinstitutioner. Genom att stödja den existerande Ambassadörsordningen för nordiska lärarstudenter skulle ett center bidra till att inspirera nya lärare att förmedla kunskap om Norden och nordiska språk i skolan. Ambassadörsordningen gör det möjligt för lärarstudenter att tillbringa en kortare tid på en lärarutbildning i ett annat nordiskt land och därmed agera ambassadör för det nordiska.

En större utväxling av studenter och lärare på tvärs av lärarutbildningarna kan stärka gransspråksundervisningen men olikheter i kursplanernas utformning i de nordiska länderna gör att längre studieuppehåll eller gemensamma kurser/moduler är svåra att genomföra. Dessutom har individuell mobilitet ringa spridningseffekt.

Det existerande nordiska nätverket har därför utvecklat en modell för "gransspråksambassadörer" bland deltagande lärarutbildningar. Det handlar om en veckas uppehåll på en lärarutbildning i ett annat nordiskt land. Ambassadören integreras i en kurs i modersmålsundervisning och ingår aktivt i undervisningen och de lokala studerande möjlighet för att arbeta med gransspråksförståelse och kommunikation.

I pilotprojektet [Nabosprogsdidaktik i læreruddannelsen. Et netbaseret sprog- og kultursamarbejde, 2021](#) bekräftas att lärarstudenterna både vid fysiska och virtuella ambassadörsmöten får "positive erfaringer med at undersøge og tilegne sig viden om et andet nordisk lands sprog og kulturer" och studenterna utvecklar "viden om, hvordan nabosprogsundervisning kan integreres funktionelt og meningsfuldt i modersmålsfagets øvrige kontekst."

Sammanfattningsvis kan ett center ha följande uppdrag:

1. Koordinera och utveckla arbetet i Nätverket för nordiska lärarutbildningar inom nordiska språk och gransspråk. Nätverket består i dag av 14 aktiva lärarutbildningar som förväntas att öka till 25 inom fem år, inklusive Färöarna och Grönland.
2. Arrangera nätverksmöten och ett årligt webinarium för deltagare i nätverket men även för övriga lärarutbildningar i Norden. Antalet deltagare förväntas öka från 22 till 30 inom tre år.
3. Driva och vidareutveckla Ambassadörsordningen, inklusive tvärnordiska workshops.
4. Förmedla stipendier till ambassadörsstudenter. Stipendierna skulle kunna ligga på 3000 DKK för 5 dagars uppehåll till 30 studenter årligen. I studierået 2021 – 2022 var 45 nordiska lärarstudenter Ambassadörer.
5. Etablera en kommunikationsplattform och genom den sprida kunskap och best practice.

Ett center skulle även kunna söka extern finansiering för projekt som utvecklar kunskap om nordiska språk och gransspråksdidaktik för lärarutbildningar och skolor, genom t.ex. nytt undervisningsmaterial.

För att skapa störst möjliga synergieffekter och för att bygga på existerande strukturer bör ett center etableras i anslutning till en lärarhögskola, t.ex. Københavns Professionshøjskole som är en central aktör i att driva det nuvarande nätverket. Centret bör, som ett minimum, bemannas med en ledare för centret och med en studentmedarbetare. Som stöd bör ledaren ha en styrgrupp som sätts samman av lärarutbildningsrepresentanter från det nordiska språk- och grannspråksnätverket, med representation från alla nordiska länder.

Det uppskattats att kostnaderna för centret skulle uppgå till 1,8 miljoner DKK per år, inklusive kostnader för löner, stipendier, verksamhet och overhead.

Udvalgets synpunkter

I Nordiska ministerrådets rapport *Har Norden et språkfelleskap*¹, som bygger på en enkätundersökning med 2000 unga i hela Norden om deras språkkunskaper och deras hållningar till språk, konstateras att *de unges förståelse av de skandinaviske språkene varierer kraftig mellom de nordiske landene, og i noen land er det store andeler som synes det er vanskelig å forstå skandinaviske språk – mens nesten alle forstår engelsk.* (sid. 27).

Rapporten konstaterar även att den minskade språkförståelsen av skandinaviska språk förmodligen kommer att få konsekvenser för den nordiska integrationen då det är svårare att studera och arbeta i ett annat nordiskt land om man inte har kunskaper i språket som talas. Rapporten förutspår även konsekvenser för känslan av en nordisk identitet som har varit avhängig av att vi förstår varandra i Norden.

Rapporten konstaterar även att undervisning i nordiska språk är lågt prioriterat i skolan, till viss del beroende på att lärarna upplever att de inte har tillräckliga kunskaper i ämnet. Rapporten föreslår därför att Nordiska ministerrådet kan bidra med *erfaringsutveksling, samarbeid mellom lærerutdanninger og universitetenes institusjoner for Nordens språk, innsatser for å styrke lærernes kompetanser og støtte til utvikling av undervisningsmaterialer og andre språkprosjekter* (sid. 29).

Utskottet för kunskap och kultur ställer sig bakom rapportens förslag och anser att ett tvärnordiskt center för nordiska språk och grannspråk för lärarutbildningar i hela Norden kommer att skapa bättre förutsättningar länderna att leva upp till det av målen i *Deklaration om nordisk språkpolitik* som säger att alla nordbor kan kommunicera med varandra, i första hand på ett skandinaviskt språk.

¹ [Har Norden et språkfelleskap](#)

Reykjavik, den 29 juni 2022

Aron Emilsson (SD)
Camilla Gunell (ÅSD)
Heidi Viljanen (sd)
Kathrine Kleveland (Sp)
May Britt Lagesen

Mikko Kinnunen (cent)
Outi Alanko-Kahiluoto (gröna)
Stén Knuth (V)
Veronika Honkasalo (vänst)
Ville Kaunisto (saml)